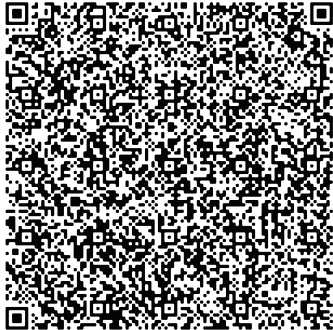

ОСВІТА І РИНОК ПРАЦІ

УДК 378

Наталія Мосьпан

ORCID iD 0000-0001-8610-7965

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської філології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
пр-т М. Тимошенка 13 б, 04212 м. Київ, Україна
monavik@ukr.net

ВІД ОСВІТИ ДО РИНКУ ПРАЦІ

Автором статті представлено результати аналізу сучасної ситуації випускників вищої освіти педагогічної кваліфікації на ринку праці, особливо вступу молодих людей на ринок праці України. За основу для аналізу взято опитування випускників-вчителів-філологів та статистичні дані працевлаштування випускників вищих навчальних закладів. Дослідження присвячене вивченню питань, пов'язаних з джерелом фінансування освіти, перехідним періодом, механізмів працевлаштування випускників і секторів зайнятості на ринку праці. Результати даного дослідження можуть сприяти більш глибокому розумінню поточного стану випускників вищої педагогічної освіти на ринку праці в Україні.

Ключові слова: випускники вищої педагогічної освіти; вища освіта; працевлаштування; ринок праці; Україна.

Вступ. Вивчення аналітичних звітів Європейської Комісії, нормативних документів та наукових досліджень з питання модернізації вищої освіти вказує на те, що працевлаштування випускників посідає значне місце в системі вищої освіти в ЄС. Задоволення потреб ринку праці та підвищення зайнятості випускників є однією з умов побудови високорозвиненої економіки в Європі. Серед найпоширеніших механізмів регулювання вищої освіти та ринку праці в ЄС виділяють регулярні опитування випускників ВНЗ (European Commission, 2015b, с. 42; European Commission, 2015a, с. 196-207), що є важливим засобом отримання інформації про якість освіти та ефективність працевлаштування на ринку праці. Щороку збільшується число випускників на ринку праці, чий рівень підготовки має відповідати вимогам роботодавців. Відповідно, майбутній успіх розвитку економіки ЄС залежить від наявності ефективного переходу випускників від вищої освіти та професійної підготовки до працевлаштування.

В ЄС пильно ставляться до проблеми перехідного періоду випускників від вищої освіти до ринку праці. Вважають, що сучасні випускники ВНЗ не були застраховані від економічного спаду. Вони, однак, були набагато краще ізольовані від ризику безробіття, ніж ті, що виходять на ринок праці з більш низьким рівнем кваліфікації (Employability and skills of higher education graduates, 2014, с. 1). Випус-

кники ВНЗ, як правило, знаходять відповідну роботу в два рази швидше тих, хто має неповну середню освіту, та їх робота високо оплачувана. У Болгарії, Польщі Словаччині та Словенії, наприклад, людям із середньою освітою потрібно в середньому на рік більше ніж випускникам ВНЗ, щоб знайти відповідну роботу. У середньому пошук роботи у випускників ВНЗ займає 5,1 місяця, в порівнянні з 7,3 місяців для випускників із середнім рівнем і 9,9 місяців для випускників з низьким рівнем кваліфікації (Employability and skills of higher education graduates, 2014, с. 1; Mocanu С. та ін., 2012).

Моніторингу рівня зайнятості випускників ВНЗ, тривалості перехідного періоду в ЄС приділяють велике значення. У звіті «Працевлаштування та кваліфікація випускників вищої освіти» (Employability and skills of higher education graduates) зазначено, що рівень зайнятості випускників знизився протягом наступних 5 років до 75,4% в 2013 році. Тільки в країнах як Мальта, Австрія, Німеччина, Нідерланди, Швеція, Сполучене Королівство та Данія показник працевлаштування випускників ВНЗ залишився на рівні або вище орієнтира ET2020 (Education and Training 2020) в 2013 році (Employability and skills of higher education graduates, 2014, с. 2).

Вимірювання працевлаштування випускників ВНЗ є нелегкою задачею. Зрозуміло, що швидкість та відповідність працевлаштування випускників у

роки відразу після закінчення ВНЗ буде залежати від якості та актуальності тих навичок і компетенцій, які вони придбали у вищій освіті. У свою чергу, 47% роботодавців випускників повідомляють, що брак абітурієнтів з потрібними навичками і можливостями є одним із головних викликів, з яким вони стикаються при заповненні вакансій, навіть якщо вони, як правило, задоволені навичками раніше набраних випускників. Роботодавці вважають, що цю проблему можна вирішити через співпрацю з університетами в проектуванні навчальних програм (Employability and skills of higher education graduates, 2014, с. 4). Відповідно, університети, роботодавці та служби зайнятості мають вигравати взаємодоповнюючу роль у підтримці працевлаштування випускників ВНЗ.

Для того, щоб побудувати зв'язок між вищою освітою та ринком праці Європейська Комісія впроваджує різні програми, серед яких: програму для модернізації систем вищої освіти, щоб підвищити рівень працевлаштування випускників; програму Еразмус + (Erasmus+), щоб сприяти обміну студентами в якості інструментів для забезпечення молодим людям можливість отримати відповідний досвід і навички, які шукають роботодавці (Supporting growth and jobs, 2011). «Політика управління навчанням впродовж життя» (Lifelong Guidance Policy) спрямована на досягнення соціальних та економічних цілей: зокрема підвищенню ефективності та результативності вищої освіти, підготовки та переходу на ринок праці шляхом його внеску в зниження відсіву, запобігачи невідповідності кваліфікації професійній сфері та підвищенню продуктивності (Lifelong Guidance Policy Development, 2012). Таким чином, в ЄС намагаються контролювати процес переходу випускників ВНЗ на ринок праці та покращити умови для їх працевлаштування.

В Україні цей процес залишається невідконтрольним (Ogneviuk V., Sysoieva S., 2014). Випускники ВНЗ зазначають, що їм потрібна допомога саме в перехідний період під час пошуку роботи. Відповідно **метою нашої статті** є вивчення сучасної ситуації випускників педагогічних ВНЗ в Україні, оскільки професія вчителя найменше залежить від ринкових трансформацій у суспільстві. Матеріалом дослідження є результати опитування та статистичні дані, які є у відкритому доступі мережі Інтернет. В опитуванні брали участь 72 випускника педагогічного ВНЗ м. Києва (2014-2015 н. р.), серед яких були 18 бакалаврів, 18 спеціалістів та 36 магістрів. З метою детального аналізу секторів працевлаштування випускників та їх стану на ринку праці у 2015 році були проаналізовані статистичні дані випускників педагогічних спеціальностей провідних університетів таких як Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Національний університет «Кієво-Могилянська академія» та Херсонський державний університет.

Автори даних запевняють, що ця «інформація основана на більше ніж 600000 різних резюме, які є у відкритому доступі мережі Інтернет» (Статистика працевлаштування випускників ВНЗ, 2015).

Сучасний стан випускників ВНЗ. Вивчення умов навчання показало, що більшість з опитуваних студентів – 55,55 % навчалися за кошти державного бюджету, інші – 44,44 % за кошти фізичних чи юридичних осіб (по контракту).

Типовим механізмом фінансування навчання у ВНЗ залишаються батьківські кошти (54,16 %). Друге місце посідає використання власних коштів (23,61 %) та державний бюджет (20,83 %). Тоді як отримання кредиту в банку для навчання (1,38 %) є ще не достатньо звичайним механізмом плати за навчання у вищій освіті. Студенти більше розраховують на власні сили та допомогу батьків, ніж на банківські кредити, що вказує на можливі ризики реформи фінансування вищої освіти в Україні (Sysoieva S., Mospan N., 2015, с. 172-173).

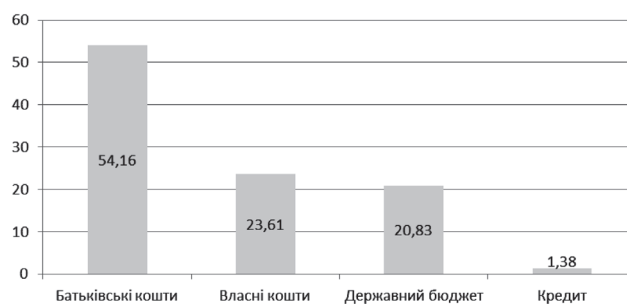

Рис. 1. Механізми фінансування навчання у вищій освіті

Опитування показало, що більшість опитуваних випускників – 79,16 % працювали під час навчання у ВНЗ. Зараз важко стверджувати про причини такої позиції випускників, оскільки це не було метою опитування. Можна лише припустити, що необхідність працювати була викликана бажанням мати власні кошти, а також можливістю сплачувати за навчання.

Вивчення сфери праці під час навчання у ВНЗ показало, що більшість випускників (56,94 %) працювали за фахом. Це свідчить про те, що освітні установи приймають на роботу студентів педагогічних ВНЗ як перспективних робітників. Наступною сферою праці, де найбільше працюють студенти під час навчання є сфера послуг – 13,88 %. Третє місце посідає сфера бізнесу – 5,55 %, сфери ресторанного та готельного бізнесу мають найменші показники по 1,38 %. Можливо це трапляється через те, що кваліфікація вчителя іноземних мов дозволяє студентам шукати більш привабливі пропозиції у сферах послуг і бізнесу.

Опитування показало, що лише незначна частка (11,11 %) випускників ВНЗ педагогічних кваліфікацій 2014-2015 років мають досвід навчання та праці за кордоном. Тому можуть бути різні по-

яснення, але головним залишається те, що програми по обміну студентами, наприклад такі як Темпус та Еразмус ще не знайшли достатнього застосування серед зазначених студентів. Підтвердженням тому можуть бути інші показники, які вказують, що більшість випускників ВНЗ (95,83 %) педагогічних кваліфікацій залишається працювати в Україні, а лише 4,16 % працевлаштовується в Європейському Союзі. З іншого боку такі показники свідчать про наявність робочих місць та можливість працевлаштуватися для випускників-педагогів в Україні.

Перехідний період від ВНЗ до ринку праці для випускників-педагогів також є позитивним, про що свідчать відповіді самих опитуваних. Серед них більшість (88,40 %) достатньо швидко знайшли роботу – від 3 до 6 місяців. 7,23 % випускників ВНЗ шукали роботу протягом року та лише 4,34 % більше року. Крім того, меншість з них (26,08 %) були безробітними та мали проблеми з працевлаштуванням (39,13 %) після завершення ВНЗ.

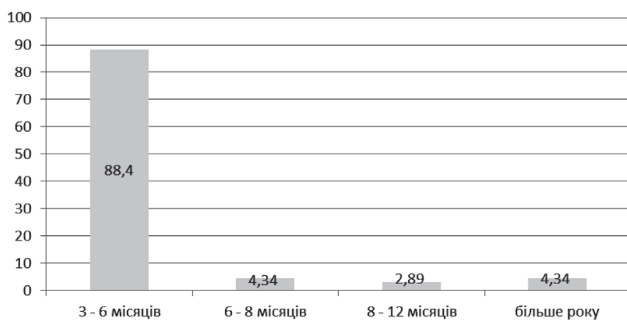

Рис. 2. Тривалість перехідного періоду від ВНЗ до ринку праці

Серед найтипівіших механізмів працевлаштування випускники ВНЗ виділяють інформаційні сайти та допомогу знайомих або рідних. Так, завдяки інформаційним сайтам працевлаштувалось більшість випускників – майже 45 %. Через допомогу рідних – майже 39 %. В Україні на період 2014-2015 року ще існувала практика цільових направлень, завдяки яким працевлаштувалося 13,04 % випускників. Послугами біржі праці скористалися лише 4,34 % випускників ВНЗ.

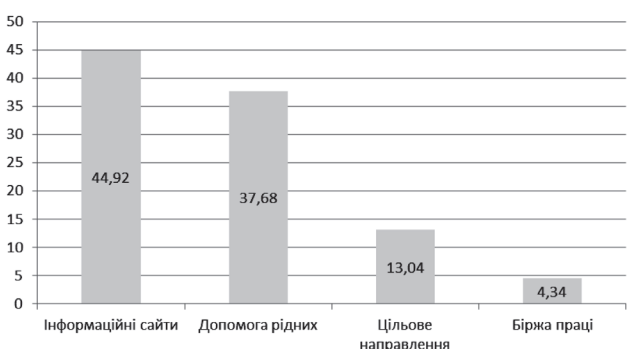

Рис. 3. Механізми працевлаштування випускників ВНЗ

Вивчення сфери праці після завершення ВНЗ показало, що більшість випускників (70,58 %) працюють за фахом. Серед них майже 29 % працюють у середніх закладах освіти, та біля 10 % у вищих закладах освіти. Такі показники свідчать про те, що середні заклади освіти приймають на роботу випускників-педагогів більш охоче, ніж вищі заклади освіти. Сфера послуг посідає значне місце для працевлаштування випускників ВНЗ – 17,39 %. За нею йде сфера бізнесу – 8,33 %. У сфері туризму та сфері ресторанного бізнесу працевлаштувалася менша частка випускників ВНЗ – по 1,45 %.

Аналіз кар'єрних планів на майбутнє показав, що більшість випускників педагогічних ВНЗ (54,16 %) планують підвищувати професійний рівень самостійно. 30,55% намагаються продовжувати навчання у ВНЗ, де серед них 22,22 % з метою отримання вищого рівня та 8,33 % з метою отримання іншої кваліфікації. Решта – 15,27 % планують змінити роботу.

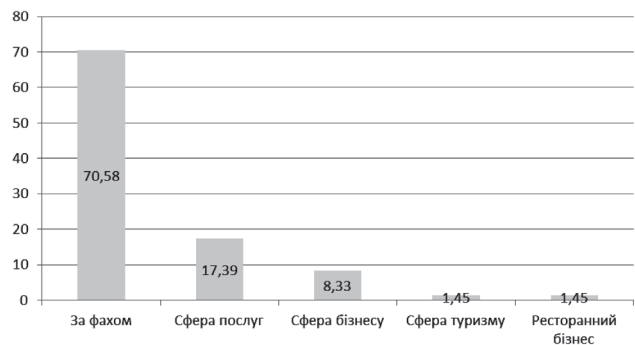

Рис. 4. Сфера праці випускників після завершення ВНЗ

Серед країн, у яких випускники планують працювати наступні 3-5 років перше місце посідає Україна (72,22 %), друге місце належить Європейському Союзу – 20,83 %, третє місце – США (4,16 %). Решта випускників планує працювати в Росії (1,38 %) та Китаї (1,38 %). Таким чином Україна та Європейський Союз для випускників педагогічних ВНЗ на даний період є найбільш привабливими ринками праці. Поясненням цьому може лише те, що українські випускники більше орієнтуються на Європейський Союз завдяки Європейській інтеграції України.

Наступною задачею нашого дослідження було визначити залежність цих показників від форми та рівня навчання у ВНЗ. Для цього були проаналізовані відповіді магістрів денної (29 респондентів) та заочної форм навчання (7 респондентів), а також бакалаврів денної (14 респондентів) та заочної (4 респондента) форм навчання (див. Таблицю 1).

З Таблиці 1 видно, що механізми фінансування вищої освіти випускниками ВНЗ не залежать від форми навчання: більшість бакалаврів і магістрів (разом 64,77 %) денної та заочної (66,07 % разом) форм навчання використовували батьківські гроші для сплати за навчання у ВНЗ.

Таблиця 1

Показники випускників різних форм і рівнів навчання у відсотках

Питання	Форми та рівні навчання			
	Денна		Заочна	
	Бакалавр	Магістр	Бакалавр	Магістр
<i>Механізми фінансування ВВ:</i>				
• Кошти батьків	57,14	72,41	75,00	57,14
• Власні кошти	28,57	17,24	25,00	7,14
• Державні гранти	14,28	10,43	–	35,71
<i>Чи Ви працювали під час навчання?</i>				
• Так	92,85	79,31	75,00	85,71
• Ні	7,14	20,69	25,00	14,28
<i>Скільки працювали під час навчання у ВНЗ за фахом</i>	28,57	58,62	25,00	71,42
<i>Де Ви працюєте після закінчення ВНЗ?</i>				
• у середніх ЗО	28,57	31,03	25,00	28,57
• у вищих ЗО	7,14	13,79	–	–
<i>Як довго Ви шукали роботу після завершення ВНЗ?</i>				
• від 3 до 6 місяців	78,57	93,10	25,00	100
• від 6 до 8 місяців	7,14	3,44	25,00	–
• від 8 до 12 місяців	7,14	3,44	–	–
• більше року	7,14	–	50,00	–

Форма та рівень навчання також не впливає на необхідність роботи: більшість студентів денної та заочної форм навчання працювали під час навчання у ВНЗ. Тривалість перехідного періоду також не залежить від форми та рівня навчання: більшість випускників ВНЗ достатньо швидко змогли працевлаштуватися. На пошук роботи пішло від 3 до 6 місяців. Проте, варто відзначити, що форма навчання впливає на майбутнє місце роботи. Так, згідно результатів опитування бакалаври та магістри заочної форми роботи не працюють у ВНЗ після завершення навчання.

Для отримання більш детальної інформації про ситуацію випускників-педагогів в Україні ми звернулися до статистики. Так, «Статистика працевлаштування випускників 2014» підтвердила, що їх працевлаштуванню «допомагають зв'язки батьків, рідних або друзів. Згідно опитувань, кожен третій випускник отримав місце «по блату». Близько 40% знаходять роботу, відправляючи своє резюме роботодавцям, ще 10% – після стажування або практики» (Статистика працевлаштування випускників 2014). Результати аналізу статистичних даних провідних університетів України дали змогу визначити сектори працевлаштування випускників (див. Таблицю 2).

Таблиця 2

Сектори працевлаштування випускників-педагогів

Кваліфікація Сектор	Філолог (42 випускника)	Психологія (46 випускників)	Гуманитарні науки (40 випускників)	Сума (128 випускників)
Освіта	9,52%	19,05%	27,50%	18,75%
Державний сектор	–	8,69%	2,50%	3,90%
Медіа, ЗМІ	16,67%	4,35%	10,00%	10,16%
Реклама та послуги	9,52%	2,17%	5,00%	5,46%
Банківський сектор	2,38%	2,17%	–	1,56%
Інше	42,85%	50,00%	35,00%	42,97%
Безробітні	19,05%	13,04%	20,00%	17,18%

Згідно даних Таблиці 2 серед випускників педагогічних спеціальностей лише незначна частка (17,18 %) є безробітними. В освіті, тобто за фахом, також залишається працювати маленька кількість випускників – 18,75 %. Можливо це відбувається через маленьку зарплату працівників сфери освіти. Більшість опитуваних (42,97 %) не змогли визначитися із сектором праці (у графі «Інше»), що означає, що випускники педагогічних спеціальностей можуть займатися власним бізнесом та поповнювати ринок приватних підприємців. У сфері медіа та ЗМІ працюють 10,16% опитуваних. Такий показник зазначає, що вимогам цієї сфери в певній мірі відповідають зазначені кваліфікації. Наймен-

ше – 1,56% опитуваних працюють у банківському секторі. Найбільше випускників працює в освітньому секторі (18,75%), а найменше – у банківському секторі (1,56%).

ше опитуваних (1,56 %) працюють у банківській сфері, чому може бути лише одне пояснення – невідповідність кваліфікації сфері праці.

Якщо проаналізувати відповідність секторів праці зазначеним кваліфікаціям, то «Філологи (іноземна мова)» працевлаштовуються у сфері освіти менше (9,52 %) ніж випускники «Гуманітарних наук» – 27,50 %. Це можна пояснити специфікою кваліфікації, яка формує іншомовну комунікативну компетенцію, що дозволяє випускникам філологічних факультетів знаходити місце роботи крім освіти у сферах медіа, ЗМІ, реклами та послуг та банківській сфері. Проте саме ці випускники мають більшу частку безробітних: «Філологи (іноземна мова)» – 19,05 %, «Гуманітарні науки» – 20,00 %. Можливо вони занадто кваліфіковані для тих посад і зарплат, які пропонує ринок праці, або навпаки, їх кваліфікація не відповідає потребам ринку праці. Це питання ще вимагає детального вивчення.

Висновки. Отримані результати дослідження дають підставу для наступних висновків. Механізмом фінансування навчання для студентів-вчителів-філологів є батьківські кошти та власні кошти студентів. Банківський кредит не є типовим механізмом для фінансування освітніх послуг. Під час навчання у ВНЗ більшість студентів працює за фахом, а також у сфері послуг та сфері бізнесу. Дуже незначна частка (11,11 %) випускників педагогічних ВНЗ 2014-2015 років мають досвід навчання та праці за кордоном. Перехідний період від ВНЗ до

ринку праці для більшості (88,40 %) випускників педагогічних ВНЗ триває від 3 до 6 місяців. Це означає, що вони достатньо швидко знаходять роботу. Найтипівішим механізмом працевлаштування для випускників педагогічних ВНЗ є інформаційні сайти та допомога знайомих або рідних. Після завершення ВНЗ більшість випускників (70,58 %) працюють за фахом, у середніх і вищих закладах освіти. Сфери послуг і бізнесу також посідають значне місце для працевлаштування випускників-педагогів. Форма та рівень навчання у ВНЗ не впливає на механізм фінансування освітніх послуг, необхідність роботи та тривалість перехідного періоду від вищої освіти до ринку праці. Випускники педагогічних кваліфікацій надають перевагу можливості працювати в Україні, та незначна кількість в Європейському Союзі. У цілому, згідно опитування, сучасна ситуація для випускників педагогічних ВНЗ в Києві носить позитивний характер.

Вважаємо, що системне проведення опитування випускників дає можливість ВНЗ здійснювати моніторинг працевлаштування своїх випускників, аналізувати умови та особливості їх потрапляння на ринок праці. У свою чергу отримані результати можуть сприяти з одного боку підвищенню якості освітніх послуг, а з іншого – зміцненню зв'язку між вищою освітою та ринком праці України. У подальшому дослідженні плануємо провести подібне опитування в різних ВНЗ України, з метою простежити тенденцію розвитку даної ситуації по всій Україні.

Література

1. **Статистика працевлаштування випускників 2014.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://aegee.kiev.ua/ua/news-detail/pracevlashtuvannia_vypusknukiv/
2. **Статистика працевлаштування випускників вищих навчальних закладів (2015).** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://realvnz.org/Statistic>
3. **Employability and skills of higher education graduates.** Analytical Highlight. EU Skills Panorama, 2014. – 4 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/sites/default/files/EUSP_AH_Graduates_0.pdf
4. **European Commission/EACEA/Eurydice, 2015a.** The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process Implementation Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. – 300р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ehea.info/Uploads/SubmittedFiles/5_2015/132824.pdf
5. **European Commission/EACEA/Eurydice, 2015b.** Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2015. Luxembourg: Publications Office of the European Union. – 72 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mecd.gob.es/dctm/inee/indicadores-educativos/monitor2015/eurydice-background-report-structural-indicators-for-monitoring-education-and-training-systems-in-europe.pdf?documentId=0901e72b81ee064c>
6. **Mocanu C., Zamfir A., Lungu E., Militaru E.** School-To-Work Transition Of Higher Education Graduates In Four Eastern European Countries. Working Paper No. 15. – 2012. – 12 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msm.nl/resources/uploads/2014/02/MSM-WP2012-15.pdf>
7. **Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit.** The European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN) Tools No. 1, 2012. – 105 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ktl.jyu.fi/img/portal/23229/ELGPN_resource_kit_2011-12_web.pdf?cs=1350649791
8. **Ogneviuk V., Sysoieva S.** Scientific direction of integrated research of education – osvitologiya / V. Ogneviuk, S. Sysoieva // Неперервна професійна освіта: теорія і практика, 2014. – Вип. 1-2. – С. 5–13.
9. **Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe's higher education systems.** – European Union, 2011. – 32 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/education/library/policy/modernisation_en.pdf

10. **Sysoieva S., Mospan N.** New Law on Higher Education in Ukraine: Innovations and Risks. – *Didactica Slovenica*, № 30 (3-4), 2015. – p. 166–173. http://www.pedagoska-obzorja.si/revija/Vsebine/PDF/DSPO_2015_30_03.pdf

ОТ ОБРАЗОВАНИЯ К РЫНКУ ТРУДА

Моспан Наталия, кандидат педагогических наук, доцент кафедры английской филологии, Киевский университет имени Бориса Гринченка, пр-т М. Тимошенко 13 б, 04212 г. Киев, Украина, monavik@ukr.net

Автором статьи представлены результаты анализа современной ситуации выпускников высшего педагогического образования на рынке труда, особенно вступления молодых людей на рынок труда Украины. За основу для анализа взяты опросы выпускников-учителей-филологов и статистические данные трудоустройства выпускников высших учебных заведений. Исследование посвящено изучению вопросов, связанных с источником финансирования образования, переходным периодом, механизмов трудоустройства выпускников и секторов занятости на рынке труда. Результаты данного исследования могут способствовать более глубокому пониманию текущего состояния выпускников высшего педагогического образования на рынке труда в Украине.

Ключевые слова: выпускники высшего педагогического образования; высшее образование; рынок труда; трудоустройство; Украина.

FROM EDUCATION TO LABOUR MARKET

Mospan Natalia, PhD, Associate Professor of English Philology Department, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko st., 04212 Kyiv, Ukraine, monavik@ukr.net

Teachers play a crucial role in supporting the learning experience of young people and adult learners. Their profession has a vital role in advancing human potential and shaping future generations. Therefore, the European Union views the role of teachers and their career development as key priorities. In the European Union much attention is paid to the problems of graduates' transition from higher education to the labour market. But this process is not controlled in Ukraine. This article presents an analysis of labour market outcomes for Ukrainian graduates with teacher higher education, which is based on the teacher education graduates survey 2015, especially the entry of young people into the labour market. The study of statistic data of graduates of pedagogical departments of leading Ukrainian universities made it possible to identify employment sectors of graduates and their labor market status in 2015. Besides, the present study investigates the issues of the source of funding of education, transition period, graduates' employment mechanisms and employment sectors in the labour market. The evidence presented in this article indicates that teacher higher education is effective enough in helping the transition from education to work. Teacher education graduates in Ukraine with national teacher higher education system, with a close connection between school- and the work-based components, are much more likely to be employed according to their qualification (education sector). They have a higher employment premium and face fewer difficulties in labour market integration. This can be considered as an indication of benefits from a well-developed system – higher education institution – transition period – labour market. The empirical findings in this article should contribute to understanding a current state of labour market outcomes for teacher education graduates in Ukraine.

Key words: employment; graduation; higher education; labour market; teacher education graduates; Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2016

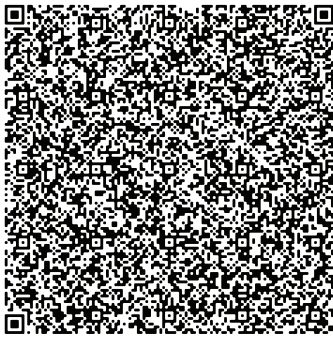
Прийнято до друку 26.05.2016

УДК 378.1

Наталія Головач

ORCID iD 0000-0002-6215-6575

аспірантка кафедри теорії та методики професійної освіти,
старший викладач кафедри Управління персоналом та економіки праці,
Міжрегіональна Академія управління персоналом,
вул. Фрометівська, 2, 02039 м. Київ, Україна
n_golovach@ukr.net

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩИХ ЯКОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТА ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ ВИМОГАМ РИНКУ ПРАЦІ

Стаття присвячена питанням приведення у відповідність професійно значущих якостей фахівців з управління персоналом та економіки праці вимогам ринку праці. Обґрунтовується необхідність коригування програми підготовки фахівців на основі діагностики рівня сформованості професійно значущих якостей. Розроблена методика кваліметричної оцінки відповідності професійно значущих якостей вимогам роботодавців. Запропонована методика може бути використана для оцінки ефективності процесу фахової підготовки студента та моніторингу стану системи освіти.

Ключові слова: вимоги; економіки праці; кваліметрична оцінка; професійно значущі якості; управління персоналом.

Вступ. Стан зайнятості молоді на ринку праці показує те, що випускники вищих навчальних закладів, в тому числі і спеціальності управління персоналом та економіки праці, не в повній мірі відповідають вимогам роботодавців щодо їх професійної підготовки та виконання функціональних обов'язків. Тому необхідно проводити періодичну оцінку рівня сформованості їх професійно значущих якостей та визначити напрямки удосконалення завдань та змісту навчальних програм професійної освіти.

Протягом останніх десятиліть з'явилась значна кількість наукових досліджень, присвячених вивченню професійних якостей фахівців. Значний внесок у розвиток педагогічної науки зробили вітчизняні науковці (Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О.). дослідженнями сфери освіти, спрямованої на формування та розвиток соціально-значущих якостей особистості. Детальний аналіз пріоритетних сучасних форм і методів професійної світи майбутніх фахівців в умовах ВНЗ зроблений у роботі (Krajnakova E., Vojtovic S., 2014). Проблемні питання діагностики та формування професійно значущих якостей майбутніх фахівців розглядалися у роботах таких вчених (Алексеевої І. Ю., Батаршева А. В., Зимньої І. О., Майорової О. В., Петрук В. А., Силкіна О. О., Степненко Н. В.). Тематика досліджень зазначених авторів є досить широкою, але наразі питання розробки моделей оцінки відповідності професійно значущих якостей випускників вищих навчальних закладів залишається не достатньо розробленою.

Мета статті – розробити методику оцінки відповідності професійно значущих якостей фахівців з управління персоналом та економіки праці вимогам ринку праці для удосконалення програми їх подальшої підготовки.

Контроль якості освіти. Спеціальність «Управління персоналом та економіка праці» з'явилася в переліку спеціальностей вищої професійної освіти України в 2003 році і в даний час є престижною та відкриває нові перспективи працевлаштування. Переваги сучасних фахівців з управління персоналом та економіки праці полягають в тому, що вони потрібні у всіх сферах діяльності, їх компетенції охоплюють значну кількість різних предметних областей, зокрема економіки, управління, психології, права, педагогіки, соціології. Саме це підвищує рівень конкурентоспроможності цих фахівців на ринку праці та дозволяє реалізувати власні амбіції в різних сферах діяльності, підвищує їх соціальну значимість.

Зростаючі вимоги до професійно значущих якостей (ПЗЯ) фахівців з управління персоналом та економіки праці зумовлюють необхідність постійних інноваційних змін в системі професійної підготовки таких фахівців. На нашу думку, розробка методики діагностики рівня професійно значущих якостей в процесі їх формування у ВНЗ, має бути заснована на моніторингу вимог сучасного ринку праці і зайнятості фахівців даної спеціальності, що є визначальним для вдосконалення їх фахової підготовки. Реалізація цієї методики має стати визначальним інструментом для вирішення гострої проблеми не-